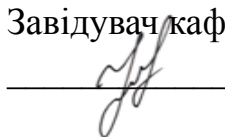

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри німецької мови

 Тетяна КАЛИНЮК

26 серпня 2026 р.

зі змінами від 09 вересня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМУНІКАТИВНА ГРАМАТИКА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

для підготовки фахівців	<i>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</i>
за освітньо-професійною програмою	<i>«Середня освіта (Мова і література (німецька, англійська)» Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька)» «Англійська мова і література»</i>
спеціальності	<i>014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) 035 Філологія</i>
предметної спеціальності	<i>014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (німецька) А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (німецька) 014.01 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)</i>
зі спеціалізації	<i>014.022 Німецька мова та зарубіжна література А4.022 Німецька мова та зарубіжна література 014.022 Англійська мова та зарубіжна література 035.41 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</i>
галузі знань	<i>01 Освіта / Педагогіка А Освіта 03 Гуманітарні науки</i>
мова навчання	<i>німецька</i>

2026-2027 н.р.

Розробник програми: Г.Г.Братиця, кандидат філологічних наук, старший викладач

Ухвалено на засіданні кафедри німецької мови

Протокол № 7 від 26 серпня 2026 року

Зі змінами протокол №9 від 09 вересня 2026 р.

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Комунікативна граматики німецької мови» є поглиблення та систематизація здобувачами вищої освіти граматичних знань і формування здатності свідомо, нормативно та комунікативно доцільно використовувати граматичні засоби сучасної німецької мови відповідно до комунікативного наміру, ситуації спілкування, типу дискурсу та прагматичних умов комунікації. Дисципліна спрямована на розвиток умінь установлювати взаємозв'язок між граматичною формою, її значенням і комунікативною функцією, добирати та варіювати граматичні структури для реалізації різних мовленнєвих інтенцій, аналізувати їх функціонування в усному й писемному мовленні та ефективно застосовувати набуті знання у реальних і професійно орієнтованих ситуаціях іншомовного спілкування.

2. Опис дисципліни

Найменування показників	денна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	II, III, IV
Семестр вивчення	IV, VI, VIII
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	8
Практичні заняття	32
Самостійна та індивідуальна робота	80

3. Статус навчальної дисципліни: освітні компоненти за вибором здобувачів вищої освіти.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер, ґрунтується та взаємопов'язана зі знаннями та вміннями, якими здобувач ВО оволодіває під час вивчення німецькомовних навчальних дисциплін ОПП.

5. Програмні компетентності навчання:

Загальні компетентності:

Здатність працювати в команді.

Здатність проведення наукових досліджень на відповідному рівні, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність генерувати нові ідеї та доводити їх ефективність.

Спеціальні фахові компетентності:

Здатність використовувати граматичні засоби сучасної німецької мови відповідно до комунікативної мети, ситуації спілкування та норм усного й писемного мовлення.

Здатність аналізувати й добирати граматичні структури для реалізації різних комунікативних функцій, а також застосовувати їх у продуктивній мовленнєвій діяльності.

Здатність здійснювати самоконтроль і корекцію власного німецькомовного мовлення, виявляти та виправляти граматичні помилки, використовувати граматичні й цифрові ресурси для вдосконалення іншомовної граматичної компетентності.

6. Очікувані результати навчання :

Вміє правильно використовувати граматичні структури німецької мови в усному та писемному мовленні відповідно до комунікативної ситуації.

Вміє аналізувати й добирати граматичні засоби для вираження комунікативних намірів та створення зв'язного німецькомовного висловлювання.

7. Засоби діагностики результатів навчання: усне опитування, проблемні завдання / вправи, презентації, тести.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		л е к ці й ні за н я тт я	п р а к т и ч н і з а н я тт я	с е мі на р с ьк і з а н я тт я	ла бо ра то рн і з а н я тт я	са м ос ті й на ро бо та	ін ди ві ду ал ьн а ро бо та
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1							
Тема 1. Grammatik als Mittel kommunikativen Handelns: Form, Bedeutung und Funktion	8	2	2	-	-	4	-
Тема 2. Modalität und kommunikative Intentionen	24	2	6	-	-	16	-
Тема 3. Modalpartikeln und Sprechereinstellung	14	-	4			10	
Тема 4. Informationsstruktur, Wortstellung und kommunikative Gewichtung	18	-	4			14	
Тема 5. Indirektheit, Höflichkeit und sprachliche Abschwächung	20		6			14	
Тема 6. Referieren, Distanzieren und Positionieren: Konjunktiv und indirekte Rede	22	2	6			14	

Тема 7. Grammatik im Diskurs: Kohärenz, Informationsverdichtung und sprachliche Variation	14	2	4			8	
Zusammen:	120	8	32			80	

9. Форми поточного та підсумкового контролю:

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів ВО за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами ВО, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Форми поточного оцінювання: під час практичних занять (опитування, обговорення проблемно-пошукових питань, перевірка виконаних усних / письмових завдань, тести, підготовка презентацій).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота у письмовій формі (тестування та письмовий граматичний аналіз фрагменту тексту).

10. Критерії оцінювання результатів навчання.

Оцінювання навчальних досягнень з освітнього компонента здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та відповідно до [«Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка \(нова редакція\)»](#) та [«Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка \(нова редакція\)»](#). Дотримання академічної доброчесності регулюється [Законом України «Про академічну доброчесність»](#) (від 18 груд. 2025 р. № 4742-IX), [Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка \(нова редакція\)](#), [Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка](#).

Політика використання інструментів штучного інтелекту (ШІ):

1. ДОЗВОЛЕНІ ФОРМИ ЗАСТОСУВАННЯ (АСИСТИВНА ФУНКЦІЯ).

Використання генеративного ШІ (на кшталт ChatGPT, Claude тощо) допускається виключно як допоміжного (асистивного) інструменту для:

- пошуку ідей, тематичних матеріалів та додаткових джерел інформації (із обов'язковою верифікацією фактів за першоджерелами);
- лінгвістичного та стилістичного редагування тексту (перевірка граматики, корекція стилю, переклад матеріалів).

2. ОБМЕЖЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ЗАБОРОНИ).

- **Заборона повної автоматичної генерації:** Подання згенерованого ШІ тексту чи аналітичних даних як власних оригінальних розробок (есе, рефератів, результатів виконання практичних/лабораторних завдань, самостійних робіт) кваліфікується як порушення академічної доброчесності. Роботи, виконані шляхом повного автоматичного копіювання, до розгляду не приймаються.

- **Відповідальність за недостовірність («галюцинації» ШІ):** Здобувач несе персональну відповідальність за точність поданих даних. Роботи, що містять згенеровані ШІ вигадані джерела, неіснуючі цитати або викривлені факти, оцінюються незадовільно.

- **Маркування використання ШІ:** У разі застосування інструментів ШІ під час виконання поточних або самостійних завдань, здобувач зобов'язаний зазначити це у примітці до роботи, вказавши назву сервісу та характер його використання.

3. СУВОРА ЗАБОРОНА.

Використання будь-яких інструментів ШІ під час заходів підсумкового контролю (модульна контрольна робота) суворо заборонено.

Розподіл балів

Змістовий модуль 1 (100 балів)			Разом
Поточний контроль	МКР	СР	100 балів
40 балів	50 балів	10 балів	

Поточний контроль

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Оцінювання на практичних заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». В кінці вивчення змістового модуля, за допомогою відповідної формули, відповідно до рейтингової шкали, підраховується рейтинг кожного здобувача ВО (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планами практичного заняття). Бали за змістовий модуль перераховуються за формулою (Середня оцінка навчальної діяльності $\times 0,05 + 0,4 \times$ ваговий бал змістового модуля). Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. Відповіді на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач ВО володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач ВО не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач ВО намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач ВО розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками);

		вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач ВО розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Здобувач ВО правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання здобувача ВО досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати.
	9	Здобувач ВО вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; формулює правила; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач ВО володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; використовує знання, аналізуючи різні мовні явища, процеси.
	11	Здобувач ВО володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; самостійно вивчити матеріал.
	12	Здобувач ВО має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Модульна контрольна робота (50 балів)

За підсумками вивчення навчальної дисципліни виконується одна модульна контрольна робота. На написання контрольної роботи студентам відводиться 2 години (академічна пара). Метою МКР є контроль успішності засвоєння теоретичних знань та практичних навичок та вмінь, які сформувалися в результаті вивчення всієї навчальної дисципліни.

Модульна контрольна робота виконуються у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота передбачає виконання завдань до кожної з підтем:

Нарахування балів за завдання: 1-2 завдання по 5 балів,

3 завдання – 4 бали

4 та 5-те по 3 бали

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 50 балів	високий	50 – 47 балів
	достатній	46 – 40 балів
	середній	39 – 30 балів
	низький	менше 30 балів

Критерії оцінки самостійної роботи.

Контроль за самостійною роботою здійснює викладач на практичних заняттях та консультаціях. Оцінювання виконання кожного завдання самостійної роботи відбувається за 12-бальною шкалою, які згодом переводяться за формулою у відповідну кількість балів, яка передбачена у робочій програмі тобто 10 балів.

Формами самостійної роботи є вивчення

- таблиці неправильних дієслів німецької мови (5 балів)
- та таблиці керування дієслів та прикметників (5 балів)

Оцінювання самостійної роботи:

Самостійна робота	високий	10 – 9 балів
	достатній	8 балів
	середній	7 – 6 балів
	низький	менше 6 балів

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	

35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання програмного забезпечення, однак необхідним є використання технічних засобів для демонстрування аудіо- / відеоподкастів (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій ZOOM / Google Meet (за умови дистанційного/змішаного навчання).

12. Рекомендована література:

Основна література:

1. Friederike Jin, Ute Voß. Grammatik aktiv: A1-B1 – Verstehen, Üben, Sprechen: Übungsgrammatik. 2. aktuaöisierte Ausgabe mit PagePlayer-App, Cornelsen Verlag, 2026
2. Friederike Jin, Ute Voß. Grammatik aktiv: B2-C1 - Verstehen, Üben, Sprechen: Übungsgrammatik. 2. aktuaöisierte Ausgabe mit PagePlayer-App, Cornelsen Verlag, 2026
3. Buscha Anne, Szita Szilvia. A-,B-,C-Grammatik. Übungsgrammatik DaF. Schubert Verlag, 2013
4. Barbara Gottstein-Schramm, Susanne Kalender. Schritte Grammatik neu. DaF und DaZ. A1-B1. Hueber Verlag, 2017
5. Tanja Sieber. Aspekte neu. Grammatik B1+bis C1. Klett Verlag, 2019

Додаткова література:

1. Bratytsya Ganna. Einsatz von Apps im DaF-Unterricht. *Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України* : матеріали VII Регіональної науково-практична конференція Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018.-S. 44-47
2. Bratytsya Ganna. Sprachunterricht handlungsorientiert planen. *«Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи»* : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 10 квітня 2019 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019.-S.45-49
3. Bratytsya Ganna. Übungen und Aufgaben im digitalen DaF-Unterricht. Матеріали всеукраїнської наукової конференції «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи»- Кам'янець-Подільський, 09.04.2020 Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020 р.- S. 116-119
4. Bratytsya Ganna. Entwicklung der Schreibkompetenz durch Interaktion im Daf-Unterricht. Education Space of XXI century: Challenges and Perspectives”, 22.04.2021, Кам'янець-Подільський, S. 137-140
5. Anneli Billina Deutsch für Besserwisser A1. Typische Fehler verstehen und vermeiden. Hueber Verlag, 2020. 168 S.
6. Anneli Billina Deutsch für Besserwisser A2. Typische Fehler verstehen und vermeiden. Hueber Verlag, 2020. 200 S.

7. Anneli Billina Deutsch für Besserwisser B1. Typische Fehler verstehen und vermeiden. Hueber Verlag, 2020. 168 S.

8. Dr. Jörg Roche (Hrsg.). Das Aktuelle Grammatikstudio A2-B1. Animationen der deutschen Grammatik. Hueber Verlag, 2020. Digitales Videopaket.

13. Інтернет -ресурси

<https://deutschegrammatik20.de/> Веб-сайт Ульріха Маттмюллера (Ulrich C. Mattmüller) щодо усіх важливих питань щодо німецької граматики: дуже хороші пояснення та багато прикладів.

<https://www.dwds.de/> Цифровий словник німецької мови - коли йдеться про значення слів та приклади окремих слів.

<https://sprachekulturkommunikation.com/> Важлива інформація з граматики та лексики, а також численні онлайн-вправи. Граматичні вправи чітко організовані за мовними рівнями. Лексика вивчається тематично.

<https://learngerman.dw.com/de/learn-german/s-9095> Програма вивчення німецької мови, яку пропонує Deutsche Welle як для початківців, так і для тих, хто вивчає німецьку на більш високому рівні: чудові пропозиції для читання, аудіювання, перегляду, поповнення словникового запасу та вправ.

<https://www.goethe.de/de/spr/ueb.html> Goethe-Institut пропонує вправи для вивчення німецької онлайн на своєму сайті.